

POSLANCI PRISOTNI NA GLASOVANJU:

- Baković Predrag (SD) - ZA
- Derganc Jožica (Svoboda) -ZA
- Gladek Rado(SDS) - vzdržan
- Kosi Andrej (SDS) – vzdržan
- Mahnič Žan (SDS) – vzdržan
- Ovnik Gašper (Svoboda) – ZA
- Premik Dean (Svoboda) – ZA
- Tacer Lucij (Svoboda) – ZA
- Žavbi Lenart (Svoboda) - ZA

ČLANI, PRISOTNI V RAZPRAVI (spodnji transkript):

- **Eva Vodnik – državna sekretarka MZ**
- **ANDREJ Kosi (PS SDS)**
- **MAG. DEAN Premik (PS Svoboda)**
- **PRESEDNIK PREDRAG Baković**
- **MAG. VESNA Kerstin Petrič (vodja Službe za sodelovanje s Svetovno zdravstveno organizacijo MZ)**

Pri glasovanju je bilo navzočih 9 poslank in poslancev, za je glasovalo 6, proti nihče.

Spodaj je prepis seje.

EVA VODNIK (državna sekretarka MZ):

Hvala za besedo. Spoštovani predsednik! Spoštovani vsi prisotni!

Vlada Republike Slovenije je na podlagi 70. člena Zakona o zunanjih zadevah 24. aprila 2024 sprejela pobudo za sklenitev novega mednarodnega instrumenta Svetovne zdravstvene organizacije. Pobudo vključuje predlog za sestavo delegacije Republike Slovenije in stališča delegacije, s katerimi bo ta utemeljevala podporo sprejetju ali zavrnitvi tega mednarodnega instrumenta na 77. zasedanju generalne skupščine Svetovne zdravstvene organizacije v Ženevi, ki bo konec maja letos. Ob mednarodnem instrumentu se bo na istem zasedanju generalne skupščine sprejemal tudi dopolnjen mednarodni zdravstveni pravilnik. Pobudo za izhodišča in delegacijo zanj bomo obravnavali v naslednji točki. Razlogi za sprejem obeh dokumentov so enaki. V zadnjih desetletjih se namreč soočamo z vse bolj pogostimi izbruhi in vse hitrejšem širjenju čezmejnem širjenju novih in nekaterih hudih že znanih bolezni kot je na primer ebola, v nazadnje pa covid-19. K takemu hitremu širjenju prispevajo globalizacija, hitra rast svetovnega prebivalstva, podnebne razmere, podnebne spremembe in vse hitreje tudi potovanje prebivalstva. Države članice Svetovne zdravstvene organizacije, ki jih je 194, so že pred pandemijo covid-19 opozarjale, da je treba posodobiti mednarodni zdravstveni pravilnik. Pandemija covid-19 pa je pokazala, da bo potrebno znatno okrepiti sodelovanje držav pri zagotavljanju pripravljenosti in odziva na globalni ravni, če želimo preprečiti zdravstvene, ekonomske in druge posledice širjenja nalezljivih bolezni. Ugotavljali so tudi, da samo sprememba mednarodnega pravilnika ne bo dovolj, zato je bila na izrednem zasedanju Generalne skupščine Svetovne zdravstvene organizacije 1. 12. 2021 sprejeta odločitev, da se ustanovi medvladno pogajalsko telo, ki bo zadolženo za pripravo in usklajevanje besedila novega mednarodnega instrumenta. Pravzaprav je pobudo za sprejem tega mednarodnega instrumenta dejansko dala Evropska unija; predsednik Evropskega sveta Charles Michel je namreč že v času pandemije covid-19 novembra 2020 predlagal, da se na ravni Evropske unije sproži pobuda za sprejetje novega mednarodnega dogovora o sodelovanju držav v primeru pandemij, ki bo

temeljilo na večji solidarnosti med razvitim in nerazvitim svetom. Globalno naj bi zagotovili več kapacitet za hitro prepoznavanje novih patogenov. Z globalno mrežo sodobnih laboratorijev ter zdravila, cepiva in medicinske pripomočke, s katerimi bi čim prej zamejili širjenje bolezni. V globalnem svetu, smo namreč bistveno bolj odvisni kot prej od hitrega in učinkovitega odziva v vsaki, tudi najbolj revni državi. Vse države pa so se po drugi strani tudi strinjale, da je ne glede na povedano ključno, da se upošteva načelo suverenosti vsake države in da bo tudi v prihodnje samo v pristojnosti države, kakšne ukrepe bo sprejela za obvladovanje pandemije znotraj svojih meja. Medvladno pogajalsko telo, ki ga sestavljajo predstavniki držav članic in je odprto za vse države članice Svetovne zdravstvene organizacije in ga lahko vsi spremljajo, je tako pripravilo predlog besedila, ki se še vedno usklajuje. Slovenija se v usklajevanje vključuje kot članica Evropske unije, saj je Svet Evropske unije 3. marca 2022 sprejel sklep Council Decision 2022/451, da se pooblasti Evropsko komisijo oziroma njeno predstavništvo pri OZN v Ženevi za sodelovanje v pogajanjih o mednarodnem instrumentu v imenu EU in, da EU nastopa čim bolj enotno. Sprejete so bile usmeritve, da bo Evropska unija zagovarjala upoštevanje pravice do najvišjega možnega standarda zdravja, načeli mednarodne solidarnosti in pravičnosti pri delitvi znanja, zdravil, cepiv in drugih orodij in da se posreduje informacijo o novih patogenih mednarodni skupnosti preko SZO čim prej in da ta takoj obvesti druge države, da se bodo lahko pripravile. EU zagovarja tudi koncept enega zdravja, to je, da se bolezni nastajajo pravzaprav lahko tudi pri živalih in da je pomembno sodelovanje vseh sektorjev, tudi kmetijskega in okoljskega, pri čemer podpora potrebujejo zlasti manj razvite države pri krepitvi njihovih zdravstvenih sistemov.

Pobuda, ki je pred vami in jo je potrdila vlada, vključuje dodatne zahteve Slovenije, če naj bi naša država na generalni skupščini potrdila sprejem besedila novega mednarodnega instrumenta. Te zahteve ob zavezah EU dodatno poudarjajo še zavezanost k spoštovanju in zaščiti človekovih pravic in temeljnih svoboščin, zavezanost k preventivi, zavezanost k doseganju univerzalnega zdravstvenega varstva in krepitvi predvsem primarne zdravstvene dejavnosti na globalni ravni, vključevanje celotne družbe, vključno s participacijo civilne družbe, predvsem pa, da se nobena določba instrumenta ne more razlagati kot pooblastilo sekretariatu Svetovne zdravstvene organizacije ali generalnemu direktorju, da usmerja, odreja ali kako drugače predpisuje notranje zakone ali politike, katerikoli državi ali ji nalaga, da sprejme ukrepe, kot je uvedba obveznega cepljenja in druge ukrepe, ki niso v skladu s pravnim redom v državi.

To sicer v predlogu mednarodnega instrumenta piše, tretji odstavek 24. člena, a je pomembno, da v končnem besedilu ni tudi izpuščeno. Slovenija sicer podpira prizadevanja za preprečevanje, boljšo pripravljenost in odziv na bodoče pandemije, vendar mednarodnega instrumenta ne bo podprla v primeru, da bodo določbe, to so v izhodiščih napisane, posegale v pravice, svoboščine ljudi v nasprotju z mednarodnim in nacionalnim pravom, ki se nanaša na človekove pravice, posegale v suverenost držav članic s preseganjem pristojnosti Svetovne zdravstvene organizacije in njenih organov, posegale v pravico ljudi do verodostojnih informacij v nasprotju s pravnim redom Republike Slovenije ter uvajale obvezne ukrepe v nasprotju s pravnim redom Republike Slovenije.

V nadaljnjem postopku se bomo zavzemali za sprejetje mednarodnega instrumenta s soglasjem, kot je to ustaljena praksa na upravnih telesih Svetovne zdravstvene organizacije. Pobuda, še enkrat, vključuje izhodišča, ki sem jih navedla, vključuje pa tudi predlog za sestavo delegacije, ki bo zastopala stališča Republike Slovenije v procesu sprejemanja novega mednarodnega instrumenta. V delegacijo so vključene osebe, ki so že do sedaj spremljale pripravo besedila v Sloveniji, Ženevi in Bruslju, kot vodjo delegacije pa so predlagali mene, ki tudi sicer pokrivam sodelovanje s Svetovno zdravstveno organizacijo na Ministrstvu za zdravje.

ANDREJ KOSI (PS SDS):

Seveda, res je, tako kot je bilo pojasnjeno, da pač ta epidemija Covid-19 je pokazala določene slabosti, pri ukrepanju je pač potrebno spremeniti, da je tudi te pač mednarodne pogodbe, da je potem to ukrepanje bolj kvalitetno. Vendar, zdaj zadnje čase smo bili poslanci, mislim, da tudi koalicijski, vsak dan zasipani z elektronsko pošto, ne podpreti tega sporazuma in tako naprej. Zdaj, res je, da, tu berem, da sicer Slovenija ne bo podprla v primeru tega, če se bo posegalo v pravice in svoboščine in tako naprej, kar seveda pozdravljam, me pa vseeno zanima, zakaj je to gradivo prišlo tako pozno, glede na to, da se to že, mislim, da od 2022 zadeva ureja. Vem, da sem tudi sam spremljal, ampak me zanima zakaj Vlada tako pozno to nam dala to gradivo v pregled, ker je kar obsežno in zdaj v nekaj dneh je zelo težko preveriti.

Me pa vseeno zanima, torej ali torej trenutna verzija tega pravilnika zagotavlja suverenost države pri, pri pač odločanju glede ukrepov in pa kako se torej opredeljujete do teh pozivov, ki jih dobivamo poslanci, da naj tega ne podpremo. Tako, da samo to me zanima in pa kaj bi pomenilo torej, če Slovenija tega ne bi podprla? Zdaj, če sem prav razumel bo to sedaj ta pravilnik sprejet, potem ga moramo ratificirati, kaj pomeni, če ga ne ratificiramo oziroma ga ne podpremo? Kaj to pomeni za Slovenijo v primeru, če bi prišlo do podobne pandemije, kot je bil Covid-19?

MAG. DEAN PREMIK (PS Svoboda):

Jaz vsekakor pozdravljam nadgraditev sporazumov, svet je dejansko postal globalna vas in kot smo videli ob zadnji epidemiji, je Svetovna zdravstvena organizacija delovala kot nek brezzobi tiger, brez pravih inštrumentov, da zadevo adekvatno umiri. Jasno, kot je bilo povedano, ni več izoliranih izbruhov bolezni, ampak vsaka bolezen v nekaj urah lahko preskoči iz najbolj oddaljenih koncev tudi v naš tako imenovani zdravstveno napredni svet. In tukaj se bo treba potem soočiti z nekimi neznanimi situacijami, ki jih pa ta sporazum sploh skozi to, da je informiranost med državami bistveno večja in da tukaj prevzame svetovna zdravstvena organizacija koordinacijo tega tudi na temelju solidarnosti, **mislim, da je to pravilen pristop**. Pozdravljam tudi to, da smo pač se vključili v sistem Evropske unije, ki skupaj zastopa vsa naša stališča, ker vemo, da pač na ta način bomo prišli bistveno dalje, kot pa, če bi Slovenija sama šla v ta pogajanja.

Se pa pridružujem kolegu Kosiju, res je, poslanci smo bili precej bombardirani z različnimi informacijami, pa tudi dezinformacijami s strani občanov, zato tukaj apeliram na, pa se pridružujem kolegu Kosiju, z vprašanjem(?) na kakšen način boste tukaj pristopili k informiranju naših občanov v zvezi s tem sporazumom, da bi **pač zatrli te tako imenovane dezinformacije v zvezi z vsebino**, ker vemo, da sporazum je precej obsežen, precej zahteven, precej težko branje konec koncev in jasno, da so strahovi po tem, da se bi notri karkoli skrilo pa prikrito, lahko tudi upravičeni, zato je treba pač tukaj en pravilen pristop, transparentnost in pa dialog z vsemi temi skupinami.

Pridružujem se pa tudi temu, da se mi zdita, vsaj, ključna ta dva momenta in to je, da ima Slovenija dejansko podporo členu, ki določa, da nobena določba instrumenta se ne razlaga kot pooblastilo sekretariatu oziroma generalnemu direktorju, da smer odreja, spreminja in karkoli. Drugače predpisuje, kar je v nasprotju z našimi interesi in pa da dejansko naša država obdrži vso suverenost na tem področju, kjer bi mogoče kakršnakoli usmeritev iz WHO šla v smer ki bi posegala v pravice, svoboščine ljudi in bi bila v nasprotju z mednarodnim ali pa nacionalnim pravom.

Tako da, še enkrat, zadevo podpiram vendar pač pozivam na čimprejšnjo usklajeno akcijo, da se tiste skeptike, prepriča, da neke dezinformacije niso pravilne.

PRESEDNIK PREDRAG BAKOVIČ:

Hvala lepa. Tudi sam bi dodal nekaj besed, ki pravzaprav gre v isto smer kot sta razpravljala moja dva predhodnika. Skratka, situacija je takšna, da omenjena točka, ki jo zdaj obravnavamo in tudi naslednja, katero bomo obravnavali že kar nekaj časa razburja del slovenske javnosti. Temu smo priča tudi mi poslanci, ki dobivamo kar precej pošte s takšno in drugačno vsebino. Večinoma pa se nanaša na strah in bojazen pred tem, da ne bi Slovenija sprejela nekaj, kar bi lahko škodovalo po eni strani. Po drugi strani pa tudi da bi nekako uničilo suverenost države same pri odločanju o tem, kako se bo spopadala z neko pandemijo, če temu lahko tako rečem. Zato se mi zdi ključno seveda poleg tega, kar boste spoštovana državna sekretarka še povedala, se mi zdi ključno, da vedno nekako znova poudarjamo in mene veseli, da je to tudi zapisano, da delegacija Republike Slovenije novega mednarodnega instrumenta ne bo podprla v tistih primerih torej, če bodo posegale to v pravice in svoboščine ljudi v nasprotju z mednarodnim in nacionalnim pravom, če bodo posegale v suverenost držav članic s preseganjem pristojnosti Svetovne zdravstvene organizacije in njenih organov in pa, če bo posegala v pravice ljudi do verodostojnih informacij v nasprotju s pravnim redom Republike Slovenije. Seveda tudi, da ostajajo ukrepi v pristojnosti države, torej, da ne bo država izgubila suverenosti na tem območju. In to jaz mislim, spoštovane kolegice in kolegi in spoštovana državna sekretarka, je nujno, da se poudarja vedno znova in znova in da smo dejansko se tudi, ne samo poudarja, tudi to stori, v kolikor bi zadeva šla v to smer. Zaradi tega edino na ta način potem lahko nekako pokažemo tudi verodostojnost in tudi pridobimo zaupanje tistega dela slovenske javnosti, ki morda so skeptični glede teh stvari. Vsi pa vemo, po drugi strani se pa vidi kako je, kako imeli smo izkušnje s pandemijo covid-19, tudi bolezni, ki naj bi bile že v preteklost, se ponovno pojavljajo, tako ošpice kot seveda oslovski kašelj, kar je zdajle trenutno aktualno in seveda, to je zaskrbljujoče in zato a priori ne moremo reči, tole pa ne bo v redu, ampak, da smo pri tem skrajno previdni in to je tudi moj apel predstavnikom Vlade in verjamem pa, verjamem pa, da bodo delali v dobro državljanov Republike Slovenije in tukaj nimam nobenega dvoma, zato zaenkrat nimam težav s podporo. K tej točki in tudi naslednji. Hvala lepa. Zdaj pa bi še želel kdo razpravljati, mogoče? V kolikor ne, spoštovana državna sekretarka, pa bi prosil za odziv.

EVA VODNIK (državna sekretarka MZ):

Poudarila bi, da danes sprejemamo pobudo za to, da se sprejmejo izhodišča delegacije in da se sprejme sama delegacija. In v primeru, da bomo sprejeli danes ta izhodišča, ki sem jih vsa tudi naštel bo imela Republika Slovenija kot članica možnost sploh glasovati, to se pravi, da bo lahko ta dva dokumenta sprejela ali zavrnila, če bi šlo v napačno smer. V primeru, da tega pobude ne sprejmemo, pa te možnosti pravzaprav nima, se lahko samo vzdrži, kar je pravzaprav verjetno slabša možnost. Tako da, tudi namen ni, da bi se vsi vi morali v podrobnosti teh dokumentov poglobljati, ker zato so strokovnjaki v tej skupini, v tej delegaciji, ki imajo pa za to naše usmeritve Republike Slovenije. V katerem primeru pa je treba biti, tako kot ste povedali, previden in tudi mogoče zavrniti, če bi šlo v to smer. Tako da to je mogoče res zelo pomembno, da poudarimo, da se danes odločamo pravzaprav o teh usmeritvah, ne pa o sami vsebini dokumenta, ki se pravzaprav še vedno, je to stvar pogajanj, ki tečejo. Zdaj, v zvezi s temi pogajanj, ki še vedno tečejo, bomo na Ministrstvu za zdravje javnost tudi sproti obveščali o tem. Že sedaj objavljamo na naših spletnih straneh, ampak bomo to naredili še na bolj vidnim načinom. Pogovarjamo se tudi z našo piar službo, kako mogoče še kakšen briefing narediti, v tem smislu. Res se mi zdi pomembno, da je javnost primerno obveščena o tem, da lahko ima na razpolago dovolj verodostojne podatke.

Zdaj, omenjen je bil pravilnik. Jaz bi v zvezi s to točko mogoče počakala, da povem drugo točko, pa bi potem mogoče na koncu, če bodo še vedno vprašanja.

V zvezi s postopkom sprejemanja te pobude bi pa mogoče dala besedo moji strokovni kolegici na Ministrstvu za zdravje, ki je že dlje leti vpeta v to, pa tudi kaj v zvezi s tem, če Slovenija ne bo podprla tega instrumenta, so tudi neki pravni postopki v zvezi s tem, ki jih mogoče ona bolj pozna. Dovolite?

MAG. VESNA KERSTIN PETRIČ (vodja Službe za sodelovanje s Svetovno zdravstveno organizacijo MZ):

Zakaj smo najprej, zakaj smo tako pozno prišli s pobudo na to mesto? Namreč, dokumenta sta se res že začela pripravljati v letu 2022, oba dva, bom kar za oba povedala, ker je pač proces, se bo na koncu izteklo enako, vendar dokončnega besedila niti ta trenutek še nimamo. Imam. Dobili smo, recimo za pravilnik 300 amandmajev. Ta dokument pa je nastajal v posebni skupini, v kateri so bile imenovane države. Tudi države so bile pobudnice za ta dokument, ki ga ta hip obravnavamo. Mi smo seveda ves čas, Ministrstvo za zdravje tukaj ni samostojno, ampak se moramo ves čas usklajevati z Ministrstvom za zunanje zadeve ta dokument, oba dokumenta so preučili tudi v naši Službi Vlade za zakonodajo podrobno in kot ste vsi sami ugotavljali, to so veliki dokumenti, z veliko izzivi, tudi za našo pravno službo je nekaj časa poteklo, da smo prišli do te pobude. To pobudo smo začeli delati že decembra lani. Takrat smo ugotovili, da smo na eni točki, kjer je vsaj približno dokument v taki obliki, da ga lahko sploh začnemo na tak način obravnavati. Pred tem je bila pa Slovenija vključena s skupino, ki jo je prejšnji minister imenoval, v vse procese, ki so do takrat potekali, se pravi v EU in v Ženevi, kjer so se pač pogovarjali o tem kakšen bo sploh prvi osnutek takega dokumenta. Tako da do decembra lani nismo imeli niti v rokah nekaj, kar bi lahko konkretno sploh dali kot pobudo na mizo vam poslancem. Zdaj, to je. **Ni nič prepozno, zato ker odločanje bo konec tega meseca** in v bistvu pri odločanju res potrebujemo izhodišča, ta izhodišča so tudi v tem procesu nastajala ravno iz tega razloga, ker je bilo toliko enih vprašanj javnosti, da je nam postalo jasno, da čeprav je zapisano že v sedanjem pravilniku, da ne more WHO posegati v suverenost držav, da moramo to eksplicitno napisati v naša stališča, zato ker ne vemo, kaj se bo v tem procesu lahko vse zgodilo. Lahko bi se zgodilo kar stvari, ki ste jih prej omenjali, ki nam ne bi bile prav. To je odgovor na to vprašanje. Kaj se zgodi, če Slovenija, zdaj, mi bomo prišli na Generalno skupščino, ni še povsem jasno, ali bomo uspeli, ali bodo države uspele toliko uskladiti se, da bosta ta dva dokumenta dejansko sprejeta ali zavrjena na generalni skupščini maja, konec maja letos. Če se to ne bo zgodilo, bodo verjetno se odločili za podaljšanje postopka, kakšno izredno sejo, ne vemo še, kako se bo potem to obravnavalo ali pa za delno sprejetje, recimo pobude, pa da se izloči tiste najbolj stvari, okrog katerih se države ne strinjajo. V tem primeru, ko bo to sprejeto, če bo sprejeto, bo imel generalni direktor nekaj časa, da države obvesti, skratka notificira, da je bil dokument sprejet, potem imajo države 24 mesecev čas, da se do tega, da ta dokument podpišejo, sprejmejo v svojo zakonodajo, če se ne strinjajo z enim ali drugim dokumentom ali z delom dokumenta, lahko obvestijo Svetovno zdravstveno organizacijo, generalnega direktorja, da del, en del ali celoten dokument ne morejo sprejeti. V primeru tudi, da mi ratificiramo dokument in ugotovimo, da določene stvari ne moremo izvajati iz katerihkoli razlogov, recimo v nerazvitih državah, zato ker nimajo kapacitet ali karkoli, morajo to javiti v 12 mesecih tudi sekretariatu, da se zagotovi pomoč državi, da lahko potem realizira neke zahteve. In če ta država še vedno tega ne realizira, ne bo več direktor, ki bo lahko karkoli o tem odločil, ampak bo moral obvestiti generalno skupščino, ki bo potem sklenila kako in na kakšen način naj pomaga ali karkoli naredi s to državo.

Tako, da kar se suverenosti tiče, se v resnici s pripombami, ki so do zdaj to je v dokumentu, ki ga bomo pravkar obravnavali v naslednjem Mednarodnem zdravstvenem pravilniku, jemlje pravice direktorju, mora praktično za vsako stvar se skonzultirati z državami, prej to ni bilo tako, da je to tako, pa ni samo

iz razloga, da bi ga želeli nadzirati, ampak je tudi zato, kot ste prej rekli, nekdo je rekel brezzobi tiger, zato ker de facto en direktor ne more nič naložiti državam, zato so zdaj vzpostavili način in po členih napisali okej, direktor ne more, države pa morda lahko prepričajo drugo državo. In zato je zdaj kar nekaj členov v to smer napisanih.

In predlagam, da glasujemo o naslednjem predlogu sklepa, ki se glasi: "Odbor za zunanjo politiko potrjuje podano pobudo."

Glasujemo. Navzočih je 9 poslank in poslancev, za je glasovalo 6, proti nihče.

(Za je glasovalo 6.) (Proti nihče.)

In ugotavljam, da je sklep sprejet.

Tako, zaključujem to točko dnevnega reda in se sodelujočim lepo zahvaljujem!